

Latvijas zinātnes attīstība un FLPP loma

Edvards Francis Kuks

Izglītības un zinātnes ministrijas

Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta

RIS3 vienības vadītājs

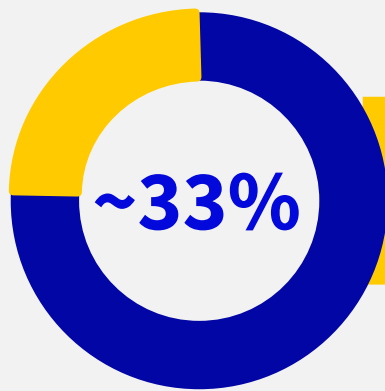
02/04/2025

Finansējums

323 M EUR

2023.g. pētniecībā tika ieguldīti 0.83% no IKP

Uzņēmumi, kuri ir
Aktīvi inovācijas

Pētniecības vide

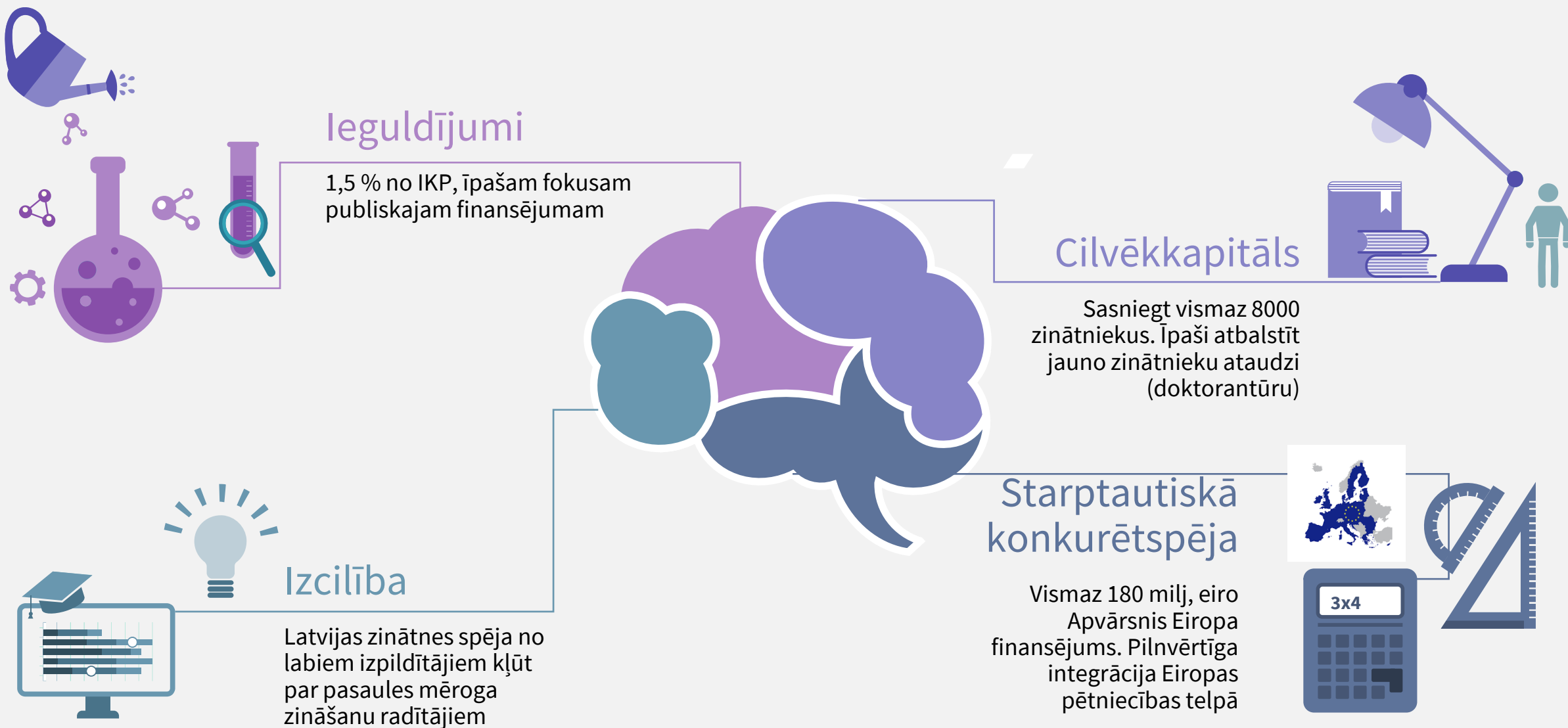

13 400

Zinātniskie
darbinieki

(6855 PLE), ~20 % strādā uzņēmumos
(2022)

Tuvāko gadu izaicinājumi Latvijas zinātnē

ZTAIP (1): Pētniecības izcilība un starptautiskā sadarbība

Cilvēkkapitāla attīstība

- Jaunais **akadēmiskās karjeras ietvars**, tostarp doktorantūras modelis
- **Akadēmiskā personāla ataudze**, jauno zinātnieku iesaiste (*industriālais doktors, dalība valsts finansētās un līdzfinansētās P&A programmās*)

P&A infrastruktūra pētniecības izcilībai un inovācijai

- **Pētniecības infrastruktūra** RIS3 jomās, digitalizācija
- **Izcilības centru attīstība**
- **ESFRI/ERIC** un valsts pētniecības infrastruktūras ceļvedis

Starptautiskā mobilitāte, izcilības piesaiste un sadarbība

- **Dalība starptautiskās P&A programmās**, tostarp «Apvārsnis Eiropa»
- Akadēmiskā personāla **mobilitāte**
- Starptautisko pētnieku **piesaiste**
- **Sadarbība** ar Baltijas jūras reģiona valstīm augstākajā izglītībā un pētniecībā

P&A sistēmas finansēšana, pārvaldība un monitorings

- **Jauns bāzes finansējuma modelis** ar uzsvāru uz izcilību
- Ilgtspējīga un līdzsvarota **P&A finansējuma attīstība**
- Zinātnes un tehnoloģiju **politikas ieviešana un pārvaldība**
- **P&A monitoringa un analītikas kapacitātes stiprināšana**
- Aktualizēts augstākās izglītības un zinātnes **normatīvais ietvars**

ZTAIP (2): Inovācijas kapacitāte, pētniecības vērtība

Dig. transformācija, atvērtā zinātne

- Atbalsts **digitālās pētniecības infrastruktūras** attīstībai
- Digitālo un datu pārvaldības **prasmju attīstība**
- Dalība Eiropas Atvērtās zinātnes mākonī (EOSC)

Zināšanu un tehnoloģiju pārnese

- **Lietišķo P&A projektu īstenošana**
- **P&A infrastruktūras attīstība**, koplietošana un pārvaldība

Sadarbība starp pētniecības un publisko sektoru

- **Publiskā sektora P&A pasūtījuma veicināšana**
- Atvērtu, drošu un sadarbībspējīgu **P&A datu infrastruktūras attīstība**

Zinātnes komunikācija

- Zinātnes un tās vērtības **popularizēšana**
- **Izglītības un pētniecības institūciju sadarbības stiprināšana**
- **Sabiedriskās zinātnes** iniciatīvu popularizēšana

Galvenie stimuli pētniecības programmās

**Zinātnes bāzes
finansējums vērsts
uz rezultātiem un
sasniegumiem**

Efektivitāte

Palielināta vidējā
zinātnieka darba
produktivitāte, stimuls tās
turpmākam atbalstam
visos karjeras posmos

**Integrācija Eiropas
pētniecības telpā.
Lielāks atbalsts
kvalitātei nevis
kvantitātei
rezultātos**

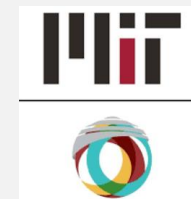
Konkurētspēja

Spēja piesaistīt projektus
un interesi no
uzņēmumiem

Ilgspēja

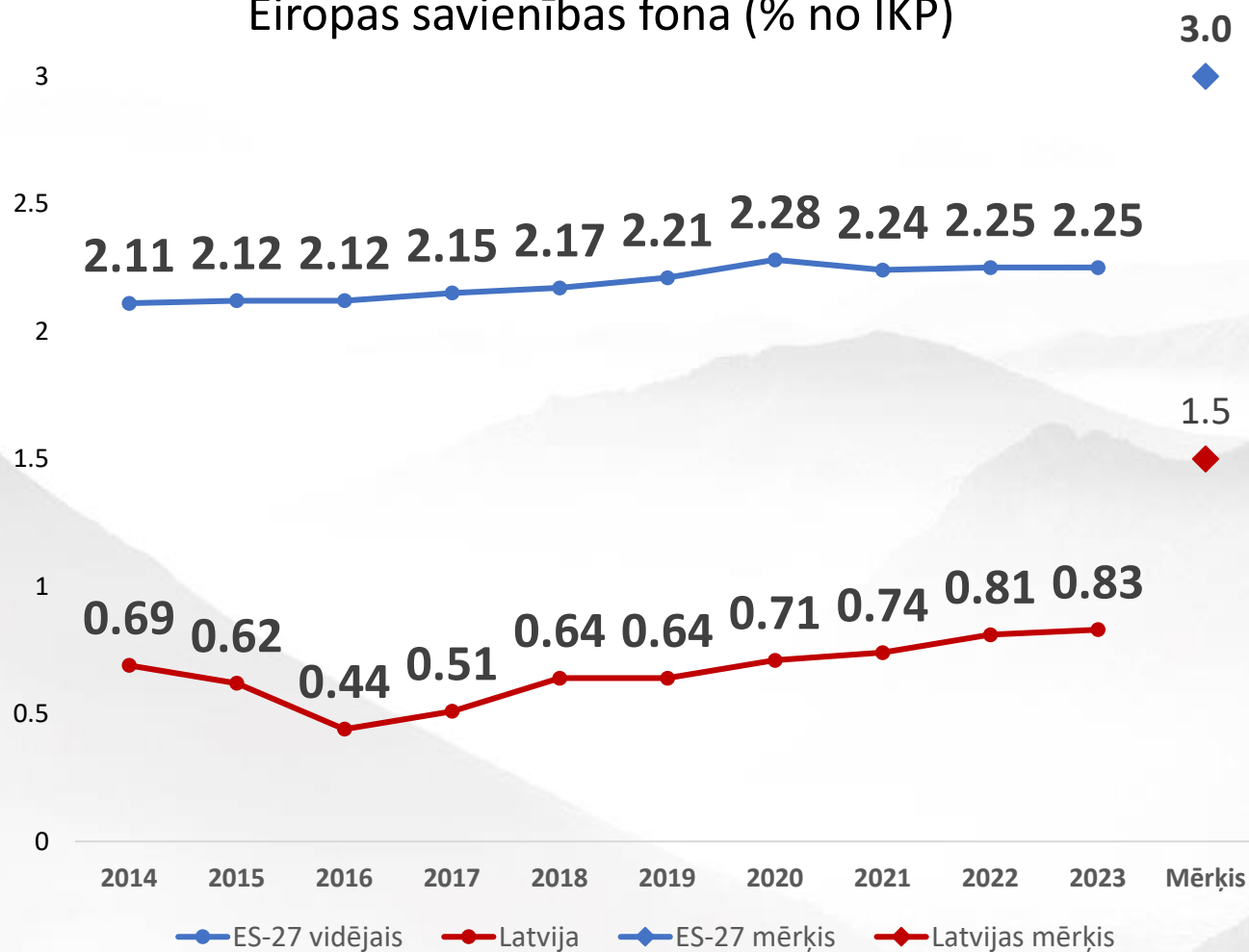
Pakāpeniski palielināts un
stabils valsts budžeta
finansējums. Integrācija
starptautiskos pētniecības
tīklos

**Starptautisko konsorciiju
pieaugošā loma**

Valsts kopējie ieguldījumi pētniecībā

Latvijas kopējie P&A ieguldījumi un mērķis uz Eiropas savienības fona (% no IKP)

Latvijas kopējais mērķis P&A ieguldījumiem ir 1,5 % no IKP.

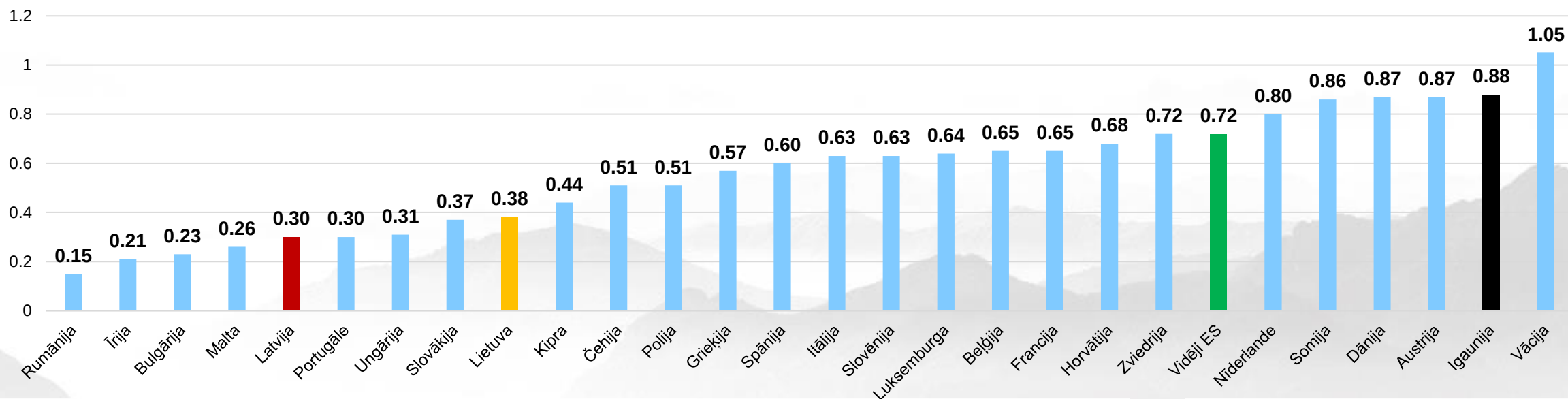
Šobrīd Latvijas P&A ieguldījumi (323 milj. eiro 2023.gadā) ir nedaudz virs 1/3 no vidējā ES valstu līmeņa.

2023.gadā Latvijas ieguldījumi P&A bija 5.mazākie ES (apsteidzot Bulgāriju, Kipru, Maltu un Rumāniju)

1,5 % mērķis Latviju tikai pietuvinās ES vidējam līmenim un ES mērķis ir pakāpeniski virzīties uz 3 % līmeni.

Valsts budžeta ieguldījumi pētniecībā

Valsts budžeta ieguldījumi % no IKP 2023.gadā ES-27 valstīs

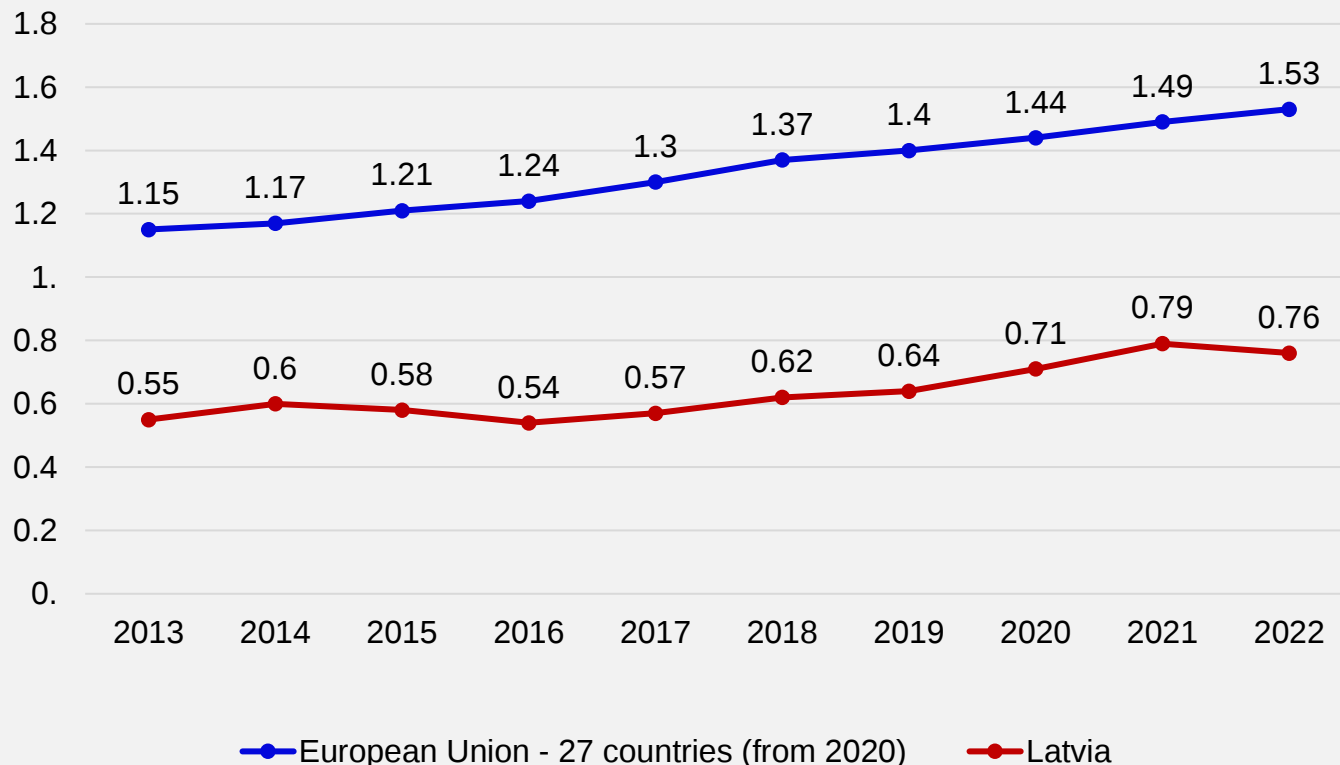
Latvijas valsts budžeta ieguldījumi P&A šobrīd ir 0,30 % no IKP (5. zemākais līmenis ES, 42% no ES vidējā līmeņa)

Mērķis 2026.gadam ir 0,5 % valsts budžeta P&A ieguldījumiem no IKP, kur papildus tam ir 0,2 % mērķis ārvalstu finansējumam (Apvārsnis 2020, ES fondi) un uzņēmumu ieguldījumi (0,8 % apmērā)

Atbilstoši FM makroekonomikas prognozēm par IKP izaugsmi – 0,5 % no IKP 2026.gadā ir ~ 250 milj. eiro

P&A cilvēkkapitāls kopējā ekonomikā

**P&A personāls (PLE) kā % no kopējā
darbaspēka**

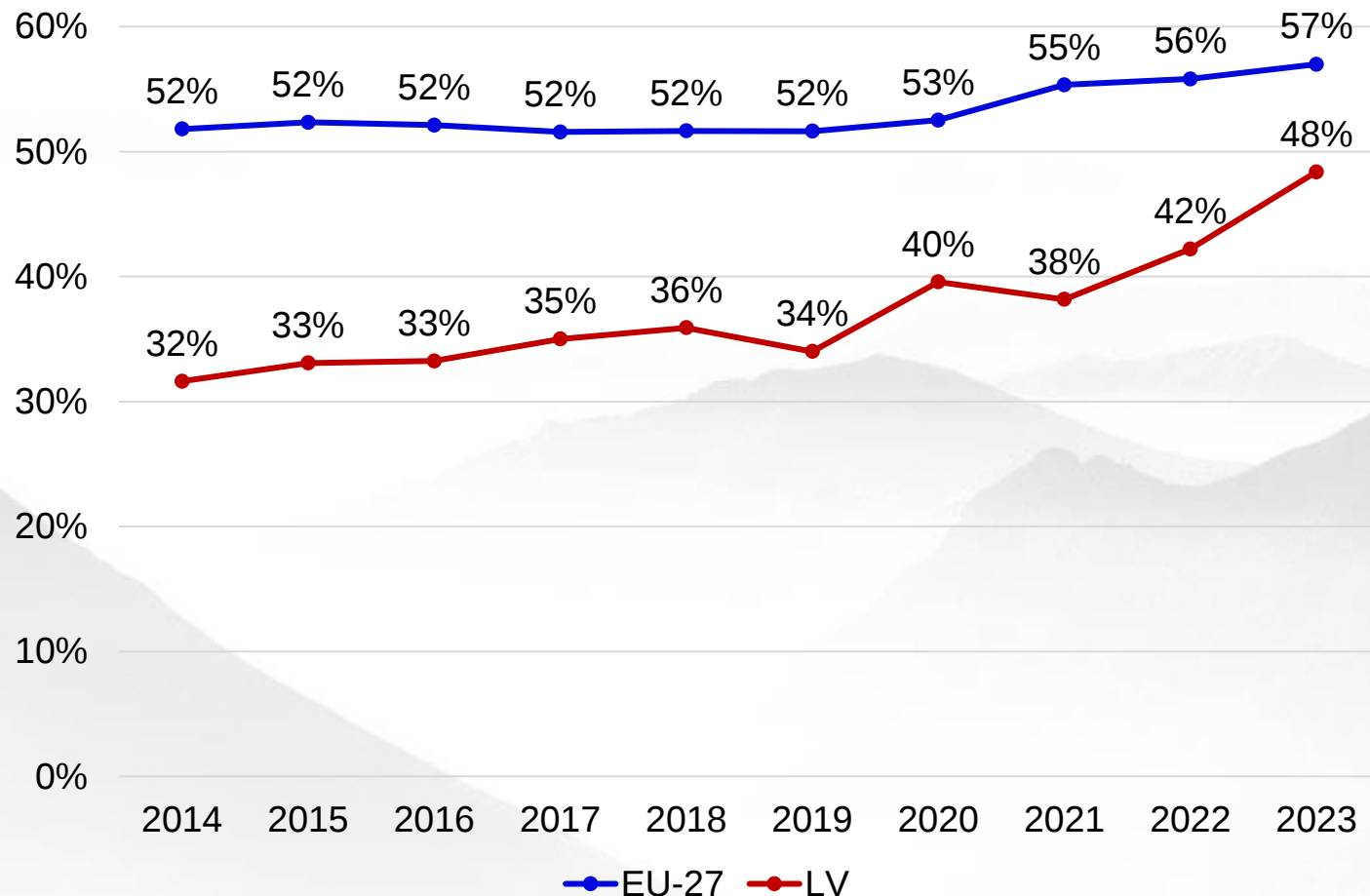
**0.76% LV darbaspēka
pētniecībā – aptuveni
puse ES vidējā**

Progress pēdējos gados –
pētnieku skaita, slodzes
pieaugums (vidējā slodze
nemainīga)

**Ilgtermiņa izaicinājums:
Cilvēkkapitāla ataudze,
doktorantu piesaiste**

Pētniecības izcilība

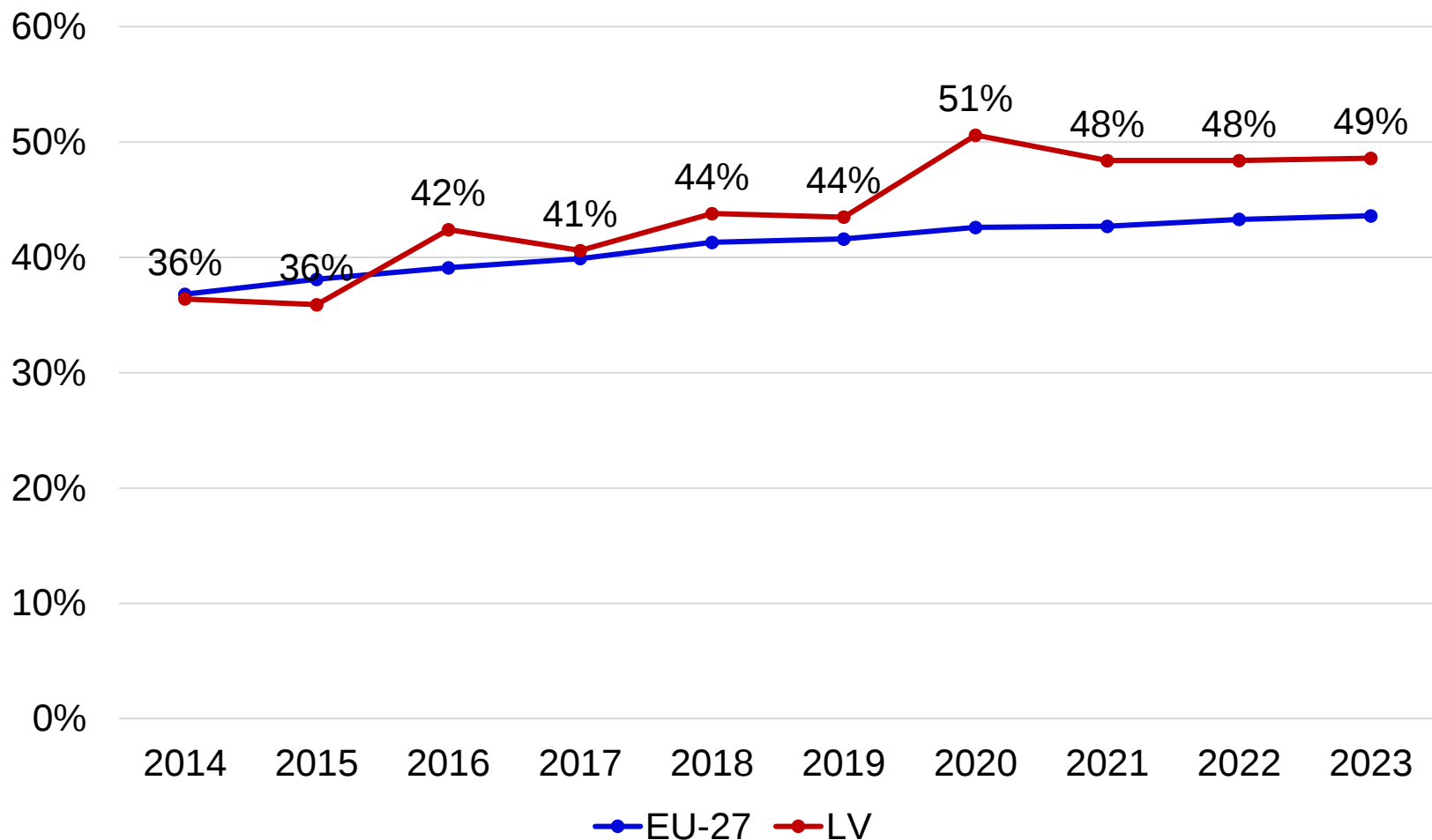
Zinātniskās publikācijas Q1 žurnālos (SCOPUS)

- ✓ **Pēdējo 10 gadu laikā – stabils pieaugums publikāciju kvalitātē. Būtiska FLPP loma**
- ✓ **Kvalitātes pieaugums sakrīt ar kvantitātes pieaugumu**

Augoša starptautiskā sadarbība

Starptautiskās pētniecības sadarbības intensitāte
(% kopējo publikāciju) (SCOPUS)

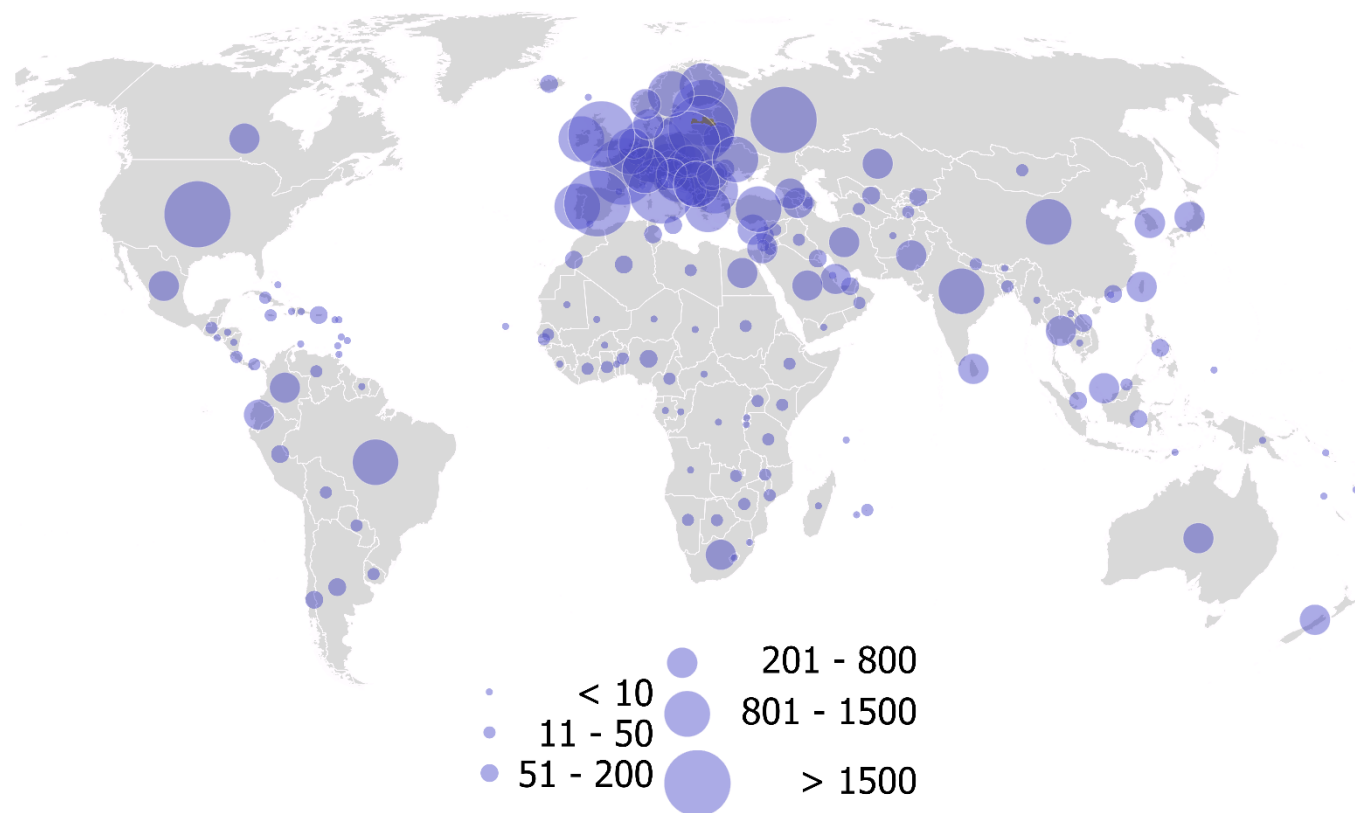

Pēdējo 3 gadu laikā būtiski pieaugusi dalība
stratēģiskos starptautiskajos konsorcijs

**Intensīva dalība
Apvārsnis Eiropa**

**Nacionālās
atbalsta
aktivitātes**

Starptautiskās sadarbības kartējums

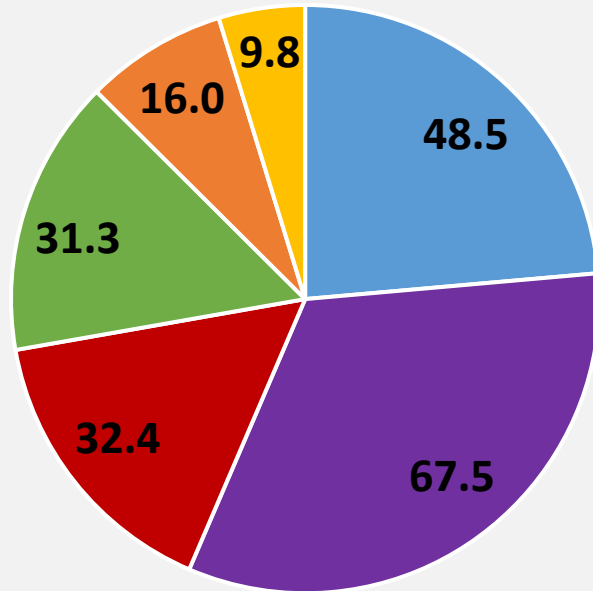
**Pētniecības rezultātu
pieaugums izriet no
starptautiskās sadarbības
stiprināšanas**

**H2020 un Apvārsnis Eiropa
stiprina tīklus galvenokārt ES
līmenī**

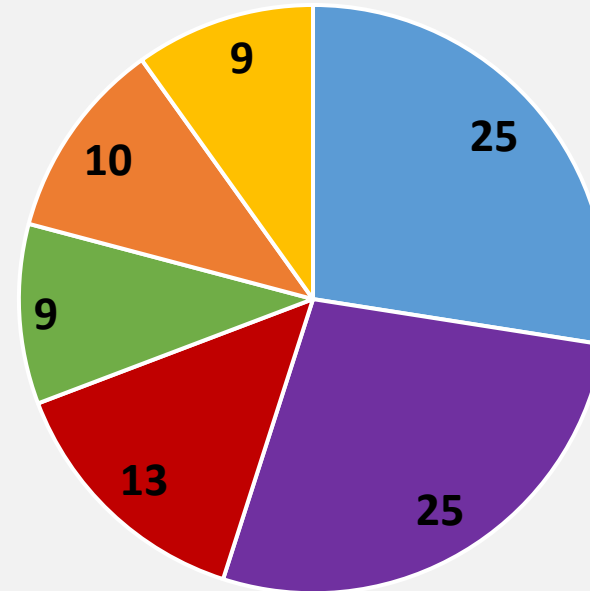
**Latvijas diasporas pētnieku
(600+) loma sadarbības
stiprināšanā – EMBL u.c.**

FLPP ieguldījums nozaru grupu attīstībā

2023. gada izdevumi (milj. eiro)
zinātnē pēc zinātnes nozaru grupas

2024. gadā finansētie FLPP projekti pēc zinātnes
nozaru grupas (N=91)

- Dabaszinātnes
- Inženierzinātnes un tehnoloģijas
- Medicīnas un veselības zinātnes
- Lauksaimniecības un veterinārās zinātnes
- Sociālās zinātnes
- Humanitārās un mākslas zinātnes

FLPP sadalījums starp nozaru grupām ir līdzīgs kopējam P&A izpildīto darbu apmēram, nodrošinot vienmērīgāku visu 6 zinātnes nozares grupu attīstību

Paldies!

Linked

Research Latvia

You

Zinātne Latvijai

